

3 Νοεμβρίου 2022

Η Ελλάδα του 1941 μέσα από τα μάτια των Γερμανών

[Επιστήμες, Τέχνες & Πολιτισμός](#) / [Ιστορία, Αρχαιολογία, Παλαιογραφία, Στρατιωτικά & Εθνικά θέματα](#) / [Προσκυνήματα-Οδοιπορικά-Τουρισμός](#)

Φωτογραφικά τεκμήρια της Κατοχής

Οι φωτογραφικές λήψεις των Γερμανών κατακτητών από την Ελλάδα της Κατοχής συνιστούν ένα ξεχωριστό κεφάλαιο. Φωτογραφίες που τράβηξαν ως επί το πλείστον αξιωματικοί και επιτελείς της ναζιστικής διοίκησης ή μέλη των οικογενειών τους αποτελούν πολύτιμο τεκμήριο αλλά και έναν τρόπο να σταθμίσει κανείς το βλέμμα του «άλλου» σε μια κοινωνία υπό κατοχή.

Ενα ιδιαίτερα ενδιαφέρον άλμπουμ αυτής της κατηγορίας, με 219 φωτογραφίες, όλες λήψεις του 1941, συγκαταλέγεται ανάμεσα στα συλλεκτικά είδη που πρόκειται να δημοπρατηθούν διαδικτυακά την 2α Νοεμβρίου από τον οίκο δημοπρασιών «Καραμήτσος» με έδρα τη Θεσσαλονίκη.

«Πρόκειται για άλμπουμ Γερμανού αξιωματικού, ο οποίος ταξιδεύει μέσω Βαλκανίων στη Θεσσαλονίκη και την Αθήνα όπου και υπηρετεί. Στις φωτογραφίες αποτυπώνεται ένα... ανάλαφρο κλίμα, με αρκετές από αυτές να αφορούν βόλτες σε μνημεία και αξιοθέατα, συναυλίες και μπάνια στη θάλασσα», λέει ο Σπύρος Τσιπίδης, επικεφαλής του τμήματος σπάνιων βιβλίων, φωτογραφιών, χαρτών και χαρακτηριστικών του οίκου δημοπρασιών. «Σε πολλές επίσης αποτυπώνονται σκηνές καθημερινής ζωής, που παρότι δεν είναι σκληρές αποτυπώνουν σαφώς τις πρωτόγνωρες δυσκολίες των Ελλήνων στην υπό γερμανική κατοχή Ελλάδα. Αξιοσημείωτες είναι επίσης οι φωτογραφίες από τον Πειραιά, με εμφανείς κατεστραμμένες εγκαταστάσεις και ναυάγια εντός του λιμανιού, πιθανότατα από

τους βομβαρδισμούς του Απριλίου».

Διακρίνονται όψεις της Αθήνας, με λήψεις από την πλατεία Ομονοίας προς την Αγίου Κωνσταντίνου και από την Πατησίων με ομπρέλα στο κουβούκλιο.

Οι φωτογραφίες είναι κολλημένες σε άλμπουμ με σελίδες από πράσινο χαρτόνι και είναι όλες υπομνηματισμένες στα γερμανικά με επιμελημένο γραφικό χαρακτήρα, πιθανώς γυναικείο. Εικάζεται πως θα μπορούσε να είναι η σύζυγος ανώτερου αξιωματούχου των ναζί, η οποία ενδέχεται να είχε επιμεληθεί το λεύκωμα. Περιλαμβάνονται και ορισμένες κάρτες του εμπορίου, σε μικρό ποσοστό. Η πρώτη εντύπωση που αποκομίζει κανείς από το άλμπουμ είναι η ματιά του «άλλου» πάνω σε μια ξένη χώρα.

Προς τον νότο

Το άλμπουμ είναι ένα ταξίδι μέσω των Βαλκανίων. Περιλαμβάνει σταθμούς στη Ρουμανία, στη Σερβία και τη Βουλγαρία και επί ελληνικού εδάφους αρχίζει από τη Θεσσαλονίκη στις 7 Ιουνίου 1941, με 36 φωτογραφίες, σε μια πορεία καθόδου προς νότο. Αλλά οι περισσότερες φωτογραφίες (127) προέρχονται από την Αθήνα (περιλαμβάνονται και λήψεις από τον Ολυμπο, τον Πειραιά, το Νέο Φάληρο).

«Αξιοσημείωτες είναι οι φωτογραφίες από τον Πειραιά, με εμφανείς κατεστραμμένες εγκαταστάσεις και ναυάγια εντός του λιμανιού», λέει ο επικεφαλής των σπάνιων βιβλίων Σπύρος Τσιπίδης.

Στην Αθήνα υπάρχουν οι καθιερωμένες επισκέψεις στην Ακρόπολη, αλλά και σκηνές δρόμου με φορτωμένα τραμ, κόσμο στο Μοναστηράκι και στον ναό των

Αγίων Ασωμάτων (στην πρότερη μορφή τους), όψεις της Πανεπιστημίου, της Πατησίων και της Ομόνοιας. Η λήψη στην Ομόνοια είναι προς την Αγίου Κωνσταντίνου με το νεόδμητο τότε κτίριο του Μπακάκου και ορατό τον τρούλο του ναού του Αγίου Κωνσταντίνου. Δεξιά, φαίνεται το ξενοδοχείο «Πάνθεον». Η λήψη πρέπει να είναι από κτίριο που στέγαζε παλιά το ξενοδοχείο «Εξέλιος», γωνία με Πανεπιστημίου. Υπάρχει και λήψη προς την αρχή της Πατησίων με το φαρμακείο του Μαρινόπουλου και τον τροχονόμο προστατευμένο με ομπρέλα στο κουβούκλιο.

Το πνεύμα απηχεί το βλέμμα ενός ξένου σε μια άγνωστη πόλη. Είναι εμφανής η διαφορά από τον τρόπο που Έλληνες φωτογράφησαν την ίδια περίοδο την Αθήνα. Οι Γερμανοί, ερχόμενοι οι περισσότεροι χωρίς προηγούμενες αναφορές για τη νεότερη Ελλάδα, χωρίς ταξιδιωτικές εμπειρίες σε μια χώρα που είχαν εξιδανικεύσει λόγω αρχαιολατρίας, αντιμετώπισαν την πραγματικότητα μιας κοινωνίας που τους ήταν ξένη. Το βλέμμα μέσα από πολλές οπτικές των Γερμανών κατακτητών στα χρόνια της Κατοχής εμπεριέχει ψήγματα εξωτισμού και ενδεχομένως οριενταλισμού, ενώ κυριαρχεί και η τουριστική εμπειρία μέσα από τη γνωριμία κυρίως με τις αρχαιότητες.

Ψυχική συμμετοχή

Σε αντίθεση, Έλληνες φωτογράφοι όπως η Βούλα Παπαϊωάννου ή η Ελλη Παπαδημητρίου καταγράφουν τον τόπο με εσωτερικότητα και ψυχική συμμετοχή. Παρομοίως, ο δημοσιογράφος της εποχής, Κώστας Παράσχος, στο κλασικό λεύκωμά του «Κατοχή» (που είχε κυκλοφορήσει από τις εκδόσεις Ερμής το 1974) μας είχε κληροδοτήσει φωτογραφικές λήψεις από όλη την Ελλάδα ως ντοκουμέντα ενός χειμαζόμενου λαού.

Ωστόσο, οι φωτογραφίες που μας κληροδοτήθηκαν από τους ναζί στη διάρκεια της Κατοχής έχουν ξεχωριστή αξία ως τεκμήρια. Ανήκουν ως επί το πλείστον στην

κατηγορία του στιγμιότυπου ή της φωτογραφίας καταγραφής και μας δίνουν όψεις της Αθήνας και άλλων αστικών κέντρων ή της υπαίθρου, που συγκροτούν ειδική κατηγορία.

Το συγκεκριμένο άλμπουμ απηχεί και τη γερμανική μεθοδικότητα στην οργάνωση και ταξινόμηση. Πολλές από τις φωτογραφίες έχουν ενδιαφέρουσα αισθητική. Το πιο ενδιαφέρον στοιχείο είναι να δει κανείς τι αξιολογήθηκε ως άξιο να φωτογραφηθεί από τους Γερμανούς.

Πηγή: kathimerini.gr